

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta:	Jan Cieslar
Téma práce:	Zhodnocení kriminálního původu finančních krizí
Rozsah práce:	85 stran
Datum odevzdání práce:	31. 01. 2021

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomová práce (dále DP) je zpracována na aktuální a nové téma, které má interdisciplinární charakter. Tématické zaměření DP je koncipováno velmi široce a zahrnuje problematiku finančních krizí, hospodářskou kriminalitu, kriminalitu bílých límečků a analýzu největších skandálů Enron a rozbor příčin a důsledků globální finanční krize.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma DP je koncipováno velmi široce. Cílem práce je podle autora „*zhodnotit, nakoľik jsou finanční krize přirozeným důsledkem ekonomického cyklu a nakoľik jsou vyvolány činy postavenými mimo zákon, případně činy, které jsou aprobovány, avšak je na zvážení, zda by se jim ze strany zákonodárců nemělo dostat větší pozornosti.*“ (DP, str.) Náročnost na zpracování práce z pohledu teoretických znalostí je z pohledu šíře tématu a jeho interdisciplinárního zaměření značná. Kromě mezioborového přístupu autor využil i další metody, např. deskripci, analýzu, syntézu a komparaci. Autor DP velmi dobře zvládl práci s tuzemskou a zejména zahraniční odbornou literaturou k dané tématice.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je logicky členěna na pět částí, které zahrnují úvod, tři věsně zaměřené části (kapitoly) a závěr. Součástí práce je také seznam použitých zdrojů, seznam tabulek, grafů a obrázků, abstrakt (v českém i anglickém jazyce).

4. Vyjádření k práci

První částí DP je „*Úvod*“, v kterém diplomat krátce vyjádřuje ke struktuře práce a komentuje cíl práce. V úvodu však chybí metody použité při zpracování práce. Autor práce se v úvodu také vyjádřuje k rámcovým procesům jako je globalizace (včetně výhod a rizik), inovace, pokrok, krize a finanční krize. Dále se stručně zmiňuje o podvodech a ekonomice. Problém tohoto přístupu vidím v tom, že autor zde naznačuje vztah tématu DP k širším souvislostem (rámcům), ale nevysvětluje je. Není zřejmé, jak autor chápe globalizaci, její výhody či nevýhody (zmíněny jsou pouze rizika). Dále není vysvětlen náhled autora na problematiku inovací a pokroku. V úvodu tak chybí základní charakteristika či definice shora uvedených pojmů, s kterými se autor ztotožnil.

Autor DP si vytyčil náročný a rozsáhlý (široký) cíl práce a tomu odpovídá věcné zaměření zejména druhé až čtvrté části. V druhé části „*Finanční krize*“ se autor zaměřil na analýzu finančních krizí. Nejprve se diplomat orientuje na rozbor hlavních znaků finanční krize, zabývá se také příčinami vzestup nominální hodnoty aktiv a také jejich poklesem. Dále se zaměřil na koncepci finanční krize, která ji vysvětluje jako nafouknutí a následné prasknutí bubliny. Popisuje fáze bubliny: nenápadná, bdělosti, mánie a propadu. Autor se v závěru druhé části věnuje členění finančních krizí na měnové, „*Sudden stop*“, dluhové, bankovní. Je škoda, že se autor nevěnoval alespoň nástiněm dalších teoretických konceptů krizí.

V třetí části „*Hospodářská kriminalita*“ se autor věnuje definování a stučné analýze hospodářské kriminality a následně také kriminalitě bílých límečků. Následně také organizaci jako příčině zločinu, kde se autor DP věnuje problematice strategie, struktury a podnikové kultury, tj. triádě, která v konkrétní rovině je zaměřena na úsporu nákladů, řízení rizik a etickou kulturu organizace, což jsou klíčové prvky současného podnikatelského modelu ve velkých korporacích. Je třeba zdůraznit, že koncepce integrity strategie, struktury a kultury je základ současného podnikatelského modelu, který vznikl po skandálu firmy Enron a dalších velkých korporací a reflektují v něm i zkušenosti z globální finanční krize. Dále se diplomant věnuje pachatelům, zejména osobnostním rysům a demografickým charakteristikám. Tato část DP je zpracována na velmi dobré úrovni.

Čtvrtá část DP „*Enron Corporation a finanční krizi 2007 až 2008*“, je orientována v první části na kauzu Enron. Autor DP nejprve věnuje pozornost, zcela oprávněně, porušování účetních zásad, přičemž diplomant zdůraznil mimorozvahové financování, metodu *Mark tu Market* a v návaznosti na tyto přístupy zdůrazňuje manipulace s finančními deriváty a také spekulativní úsilí o navyšování cen akcií. Podle mého názoru, však dominantní byla manipulace s účetnictvím s cílem daňových úniků a nelegálního vývozu kapitálu do daňových rájů (o existenci více jak 100 společností, které založil Enron v zahraničí, dlouho neměly ani orgány činné v trestním řízení ani ponětí). A to je, dle mého názoru, klíčové pro aplikaci kriminologické teorie, manipulace s deriváty a spekulativní úsilí o navyšování cen akcií je doprovodným jevem (související s M-systémem financování společnosti). Podceněn je autorem DP dobový kontext a zejména spojení a aplikace kriminologické teorie s vývojem corporate governance a strategie zájmových skupin ve firmě Enron, tj. důkladnější dobová analýza faktorů vyplývající z organizační struktury (organizace firmy Enron), což souviselo s tím, že tato společnost byla dlouho považována za lídra trhu a to proto, že dobově reflektovala trendy tzv. „nové ekonomiky a byla také „společensky odpovědnou organizací“, až po propuknutí skandálu se ukázala slabá místa, jak v podnikové etice, tak řízení a správě společnosti. Nejsem si jist, zda základem skandálu jsou manipulativní operace s finančními deriváty a spekulativní praktiky navyšování cen akcií. Kauza Enron nemá primárně charakter finanční (tj. dopad do finančního trhu), ale spíše korporátní a sektorový, tj. je to kize řízení a správy velké korporace.

Druhým velkým tématem na, které se diplomant orientuje je (globální) finanční krize v letech 2007 až 2008. Nejprve se autor DP věnuje roli státu a s tím souvisí problematika deregulace, která na přelomu 20. a 21. století vrcholil v oblasti finančních trhů. Dále se diplomant zabývá subprimovými hypotékami a jejich finančními souvislostmi, činností ratingových agentur, kolapsem finančního systému a na závěr důsledky finanční krize, zejména stíháním odpovědných osob a legislativní reakcí. Bylo by vhodné oddělit hypotéční krizi od finanční a zabývat se určitými souvislostmi i z hlediska časové návaznosti (posloupnosti). Hypotéční krize vytvořila podmínky pro rozvoj finanční krize (obchodování s deriváty – CDO a CDS). Problém s infikovanými instrumenty, pád finančních institucí, globální rozměr krize, kolaps bankovního trhu, resp. tzv. „zamrznutí“ mezibankovního trhu apod. Je škoda, že autor se nevěnuje alespoň stručně v náčrtu ekonomickým, politickým a sociálním důsledkům krize.

Poslední, pátá část je „*Závěr*“, je věnována závěrům vyvozeným z DP. Autor DP dospěl k závěru, že finanční krizi bylo možné se vyhnout, krize byla dle autora výsledkem lidské činnosti a také jejich nečinnosti. Diplomant se v tomto kontextu nevěnuje dostatečnou pozornost objektivním ekonomickým faktorům (tržním selháním), tak globálnímu rozměru krize a charakteristikám, které z tohoto vyplývají, tj. především neopakovatelnosti, obtížné předvídatelnosti a ambivalenci efektů. Závěry ke kterým diplomant v této části DP dospěl, nejsou opřeny zejména o dostatečnou empirickou analýzu dat.

Cíle práce byly naplněny. Celkově hodnotím práci jako poměrně zdařilou.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíle DP byly naplněny.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Diplomant vypracoval práci samostatně a o tom svědčí vyvozené závěry. Použité zdroje jsou diplomantem řádně citovány.
Logická stavba práce	Práce je logicky a systematicky strukturována do pěti částí, včetně úvodu a závěru DP. Jemnější členění přispělo k větší srozumitelnosti a přehlednosti DP.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autor DP důsledně cituje použité zdroje, citace odpovídají standardům. Diplomant využívá tuzemské a hlavně zahraniční zdroje (odborné knihy, odborné články, internetové zdroje a právní předpisy) a jejich rozsah odpovídá typu kvalifikační práce.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka analýzy odpovídá tematickému zaměření, částečně problematická může být její komplexnost. Autor naplnil vytyčené cíle.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je na velmi dobré úrovni. V práci jsou použity grafy a obrázky, což přispívá k větší přehlednosti práce.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň práce je na dobré úrovni.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

- System regulace se skládá z právních a mimoprávních pravidel. Jaké pravidla mimoprávní, neformální či interní jsou využívána a jak je členíme a jaké mají mechanismy prosazení?
- Z jakého důvodu vnímáte primárně kauzu firmy Enron jako kauzu finanční?
- Uveďte příklady některých teoretických konceptů krizí, kromě koncepcí bublin?

Doporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu diplomové práce.
------------------------------------	---

Navržený klasifikační stupeň: Velmi dobře

V Praze dne 05. 03. 2021

PhDr. Mgr. Pavel Seknička, Ph.D.
oponent